



Bruxelles, den 20.3.2020
COM(2020) 123 final

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET

om aktivering af stabilitets- og vækstpaktens generelle undtagelsesklausul

Covid-19-pandemien har ført til et større økonomisk chok, som allerede har væsentlige negative konsekvenser i Den Europæiske Union. Konsekvenserne for BNP-væksten vil ikke alene afhænge af pandemiens varighed, men også af varigheden af de foranstaltninger, der træffes af de nationale myndigheder og på europæisk plan for at bremse dens udvikling, beskytte produktionskapaciteten og understøtte den samlede efterspørgsel. I Kommissionens meddelelse af 13. marts 2020 om en koordineret økonomisk reaktion på covid-19-udbruddet fremlagde den på grundlag af en scenarie-analyse et økonomisk scenarie, der viste, at det reale BNP kunne falde med 1 % i EU i 2020. I meddelelsen blev det påpeget, at det ikke kan udelukkes, at der opstår alvorligere negative scenarier, hvis pandemien bliver endnu mere vidtrækkende. Udviklingen siden da tyder på, at sådanne negative scenarier er blevet sandsynlige. Hvis det antages, at sundhedskrisen varer helt frem til begyndelsen af juni eller længere, risikerer faldet i den økonomiske aktivitet i 2020 at komme på niveau med det, man oplevede i 2009, som var det værste år i den økonomiske og finansielle krise.

Medlemsstaterne har allerede truffet — eller er i færd med at træffe — budgetmæssige foranstaltninger, og de er ved at træffe yderligere foranstaltninger til at øge sundhedssystemernes kapacitet og yde støtte til de borgere og brancher, der er særlig hårdt ramt. Betragtelige likviditetsstøtteforanstaltninger og andre garantier er også ved at blive indført, skønt de ikke har en umiddelbar indvirkning på den offentlige saldo.

Kommissionen overvåger nøje disse foranstaltninger, som sammen med faldet i den økonomiske aktivitet vil føre til væsentligt større budgetunderskud. Kommissionen og Rådet har allerede præciseret, at den fulde fleksibilitet, der er indbygget i stabilitets- og vækstpagten, vil blive udnyttet i forbindelse med de foranstaltninger, der er knyttet til covid-19-udbruddet. Eftersom krisen er en begivenhed, som ligger uden for regeringernes kontrol, og som har afgørende virkning på de offentlige finanser, finder pagtens bestemmelse om en usædvanlig begivenhed anvendelse. Det betyder, at de budgetmæssige virkninger af de ovennævnte foranstaltninger ikke vil blive medregnet i Kommissionens vurdering af, hvorvidt medlemsstaterne overholder stabilitets- og vækstpagten. Der vil blive foretaget en vurdering, herunder af hvilke offentlige udgifter der kan komme i betragtning, på grundlag af de observerede data, som medlemsstaterne indgiver.

Omfanget af den finanspolitiske indsats, der er nødvendig for at beskytte de europæiske borgere og virksomheder mod konsekvenserne af krisen og understøtte økonomien efter pandemien, kræver imidlertid, at der anvendes mere vidtrækkende fleksibilitet inden for rammerne af stabilitets- og vækstpagten.

EU må og skal komme med en hurtig, stærk og koordineret respons på denne krise, der udvikler sig hastigt. Under videokonferencen med medlemmerne af Det Europæiske Råd den 17. marts 2020 meddelte Kommissionens formand, at den såkaldte generelle undtagelsesklausul meget snart ville blive aktiveret. Klausulen blev indført som led i "sixpack"-reformen af stabilitets- og vækstpagten i 2011, hvor man tog ved lære af erfaringerne fra den økonomiske og finansielle krise. Erfaringerne fra krisen satte navnlig fokus på behovet for specifikke bestemmelser i EU's finanspolitiske regelsæt, som tillader en koordineret og velordnet midlertidig afvigelse fra de almindelige krav til alle medlemsstaterne i en udbredt krisesituation som følge af et alvorligt økonomisk tilbageslag for euroområdet eller Unionen som helhed.

Klausulen som fastsat i artikel 5, stk. 1, artikel 6, stk. 3, artikel 9, stk. 1, og artikel 10, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1466/97 samt artikel 3, stk. 5, og artikel 5, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1467/97 letter samordningen af budgetpolitikken i perioder med et alvorligt økonomisk tilbageslag.

Den generelle undtagelsesklausul giver medlemsstaterne mulighed for at træffe budgetforanstaltninger for at håndtere en sådan situation på passende vis inden for rammerne af stabilitets- og vækstpaktens forebyggende og korrigerende dele. Navnlig fremgår det, for så vidt angår den forebyggende del af stabilitets- og vækstpakten, af artikel 5, stk. 1, og artikel 9, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1466/97, at "*i perioder med et alvorligt tilbageslag for euroområdet eller Unionen som helhed, kan medlemsstaterne midlertidigt tillades at fravige [...] tilpasningssti[en] i retning af den mellemfristede budgetmålsætning*". For så vidt angår den korrigerende del er det i artikel 3, stk. 5, og artikel 5, stk. 2, fastsat, at Rådet i tilfælde af et alvorligt økonomisk tilbageslag i euroområdet eller i Unionen som helhed på grundlag af en henstilling fra Kommissionen kan beslutte at vedtage en revideret finanspolitisk kurs.

Den kommende vurdering af medlemsstaternes stabilitets- og konvergensprogrammer, forårsprognosen og Kommissionens efterfølgende forslag til Rådets landespecifikke henstillinger vil give mulighed for at sikre en sådan nødvendig koordinering og opstille retningslinjer for at opnå en tilpas understøttende finanspolitisk kurs på både nationalt niveau og samlet set.

På grundlag af ovenstående betragtninger og i lyset af det forventede alvorlige økonomiske tilbageslag finder Kommissionen, at betingelserne for at aktivere den generelle undtagelsesklausul er opfyldt for første gang siden dens indførelse i 2011, og anmoder Rådet om at tilslutte sig denne konklusion for at skabe klarhed for medlemsstaterne.

Den generelle undtagelsesklausul suspenderer ikke procedurerne under stabilitets- og vækstpakten. Den vil sætte Kommissionen og Rådet i stand til at træffe de nødvendige foranstaltninger til koordinering af politikken inden for rammerne af pakten, samtidig med at der sker en fravigelse af de budgetkrav, som normalt ville gælde.